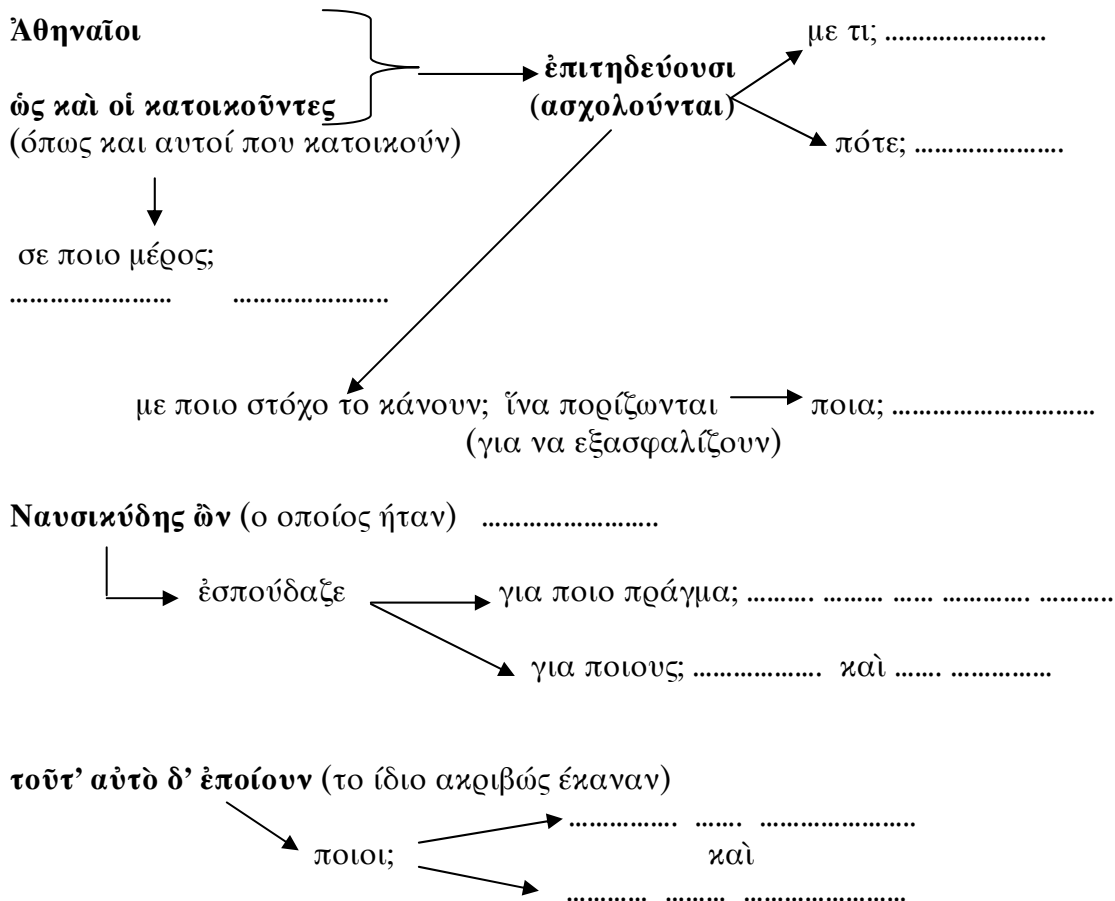

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
3^Η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΜΑΔΑ Α΄:

Ἀθηναῖοι, ὥς καὶ οἱ ἑτέρας πόλεις κατοικοῦντες, πολλὰ ἐν τῷ βίῳ ἐπιτηδεύουσι, ἵνα τὰ ἀναγκαῖα πορίζωνται: Ναυσικύδης ναύκληρος ὧν περὶ τὴν τοῦ σώματος τροφήν ἑαυτῷ καὶ τοῖς οἰκείοις ἐσπούδαζε, τοῦτ' αὐτὸ δ' ἐποιοῦν Ξένων ὁ ἔμπορος καὶ Ξενοκλῆς ὁ κάπηλος.

Με βάση το ρήμα ἐποιοῦν (ποιῶ = κάνω, ενεργώ, κατασκευάζω), να γράψετε:

(α) τρεις παράγωγες λέξεις, π.χ.: ποίημα, ..., ..., ...

(β) τρεις σύνθετες λέξεις, π.χ.: ενεργοποιῶ, ..., ..., ...

Ακολουθώντας τη σειρά με την οποία έχετε τοποθετήσει τις λέξεις και χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά σχόλια στη σελ. 21, να αποδώσετε την πιο πάνω περίοδο στα νέα ελληνικά.

.....

.....

.....

.....

.....

ΟΜΑΔΑ Β΄ :

Πολύζηλος ἀπὸ ἀλφιτοποιίας ἑαυτὸν καὶ οἰκέτας ἔτρεφε, ἔτι δὲ πολλάκις τῇ πόλει ἐλειτούργει. Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς ἐγεώργει καὶ βοῦς ἔτρεφε, Δημέας δὲ ἀπὸ χλαμυδουργίας διετρέφετο, Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι ἀπὸ ἐξωμυδοποιίας.

Πολύζηλος ἔτρεφε → ποιους; ..... καὶ .....
→ με κέρδη (που προέρχονται ἀπὸ πού); .....
→ ἔτι δὲ πολλάκις (ακόμα, πολλές φορές) → ἐλειτούργει → σε ποια; .....
→ σε ποια; .....
→ σε ποια; .....

Γλαύκων ὁ Χολαργεὺς → ἐγεώργει καὶ ἔτρεφε → τι; .....

Δημέας δὲ → διετρέφετο → με κέρδη (που προέρχονται ἀπὸ πού);
.....

Μεγαρέων δ' οἱ πλεῖστοι (οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Μεγαρεῖς)

(διετρέφοντο) με κέρδη (που προέρχονται ἀπὸ πού); .....
.....

Να ἐπιλέξετε μέσα ἀπὸ τὸ πιο πάνω κείμενο σύνθετες λέξεις, π.χ. χλαμυδουργία
(=χλαμύδα + ἔργο), ... (..... + ...), ...
(..... + ...), ... (..... + ...), ...

Ακολουθώντας τὴ σειρά με τὴν οποία ἔχετε τοποθετήσει τὶς λέξεις καὶ
χρησιμοποιώντας τὰ γλωσσικά σχόλια στὴ σελ. 21, νὰ ἀποδώσετε τὴν πιο πάνω
περίοδο στὰ νέα ἐλληνικά.

.....
.....
.....
.....
.....

ΟΜΑΔΑ Γ΄

Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν τέχνην τινὰ ἐξεμάνθανον, οἷον τὴν τῶν λιθοξόων, κεραμέων, τεκτόνων, σκυτοτόμων, καὶ πλεῖστα ἐπιτήδεια τῷ βίῳ ἐξειργάζοντο.

Οὐκ ὀλίγοι τῶν πολιτῶν (ὄχι λίγοι ἀπὸ τοὺς πολίτες =
πολλοὶ ἀπὸ τοὺς πολίτες)

ἐξεμάνθανον

τι; ....

οἷον (παραδείγματος χάρι) τὴν τέχνην

τῶν .....
τῶν .....
τῶν .....
τῶν .....

καὶ ἐξειργάζοντο (καὶ εξασφάλιζαν) τι; .....
για ποιον; ....

Να προσπαθήσετε να δώσετε τα μέρη των πιο κάτω σύνθετων λέξεων, αφού συμβουλευθείτε τις σελ. 22 και 23 του βιβλίου σας.

ἐξεμάνθανον (ἐκμανθάνω) = ... + ...

λιθοξόος = ... + ...

σκυτοτόμος = ... + ...

Ακολουθώντας τη σειρά με την οποία έχετε τοποθετήσει τις λέξεις και χρησιμοποιώντας τα γλωσσικά σχόλια στη σελ. 21, να αποδώσετε την πιο πάνω περίοδο στα νέα ελληνικά.

.....
.....
.....
.....
.....

Γραμματική
Ενότητα 3

Ο/Η διδάσκων/ουσα μπορεί να φωτοτυπήσει από τη Γραμματική της Αρχαίας Ελληνικής του Μ. Οικονόμου τις σελίδες 17-19, στις οποίες ο μαθητής μπορεί να βρει τις δασυνόμενες λέξεις.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ

Ασκήσεις τονισμού

1. Λαμβάνοντας υπόψη σας τους κανόνες τονισμού που υπάρχουν στη σελίδα 24 (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου) να τονίσετε τις λέξεις που ακολουθούν:

παρηγορος	ούτοι	ίκανος	τουτο
πονος	είδος	ένδοξων	βουλομαι
χωραι	οίκου	κηπος	ποιηται
σημειον	ηϋρον	ποτηριον	δαιμων
άξιος	δωρον	δουλος	εϋχομαι
γεροντων	χωρος	γεροντος	άγαθος
διδασκαλων	άγγελος	αύτη	θρονος

2. Να προσθέσετε στις παρακάτω λέξεις το κατάλληλο πνεύμα (ψιλή ή δασεία). Για τις δασυνόμενες λέξεις βλέπε σελίδα 24 (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Α΄ Γυμνασίου) και 17-19 (ΓΑΕ, Οικονόμου).

ακρόπολις	ιστορία	αυξάνω	η
απαλός	επιμέλεια	αμαρτία	ός (αναφορ.
ακούω	αλιεύς	ο	αντων.)
ήλιος	άνθρωπος	εκείνος	οποίος
ημέρα	οδός	αυτός	αμπελος
αρετή	ειρήνη	εμί	ιατρός
ιερός	ευγένεια	εγώ	Ελλάς
			άλλος

3. Να βάλετε το πνεύμα που πρέπει στις λέξεις της δεξιάς στήλης, αφού συμπληρώσετε πρώτα με δασύ ή ψιλό σύμφωνο το κενό των σύνθετων λέξεων της αριστερής στήλης (αν βάζετε *φ* ή *θ* η λέξη παίρνει δασεία).

ἀ_οπλίζω	οπλίζω, οπλίτης, όπλον
κα_αιρω	αιρω, αιροῦμαι, αίρεσις
ἀ_αίμαξις	αιμα
ἐ_αρμόζω	αρμόζω
ἀ_ηγοῦμαι	ηγοῦμαι
ὕ_αρπάζω	αρπάζω
με_επόμενος	έπομαι
ὕ_ήλιος	ήλιος

Πρακτικός κανόνας

Για να διαπιστώσουμε αν μια λέξη δασύνεται, αρκεί να την κάνουμε σύνθετη με μια πρόθεση (ὕπό, κατά, ἀπό, ἐπί) και να παρατηρήσουμε αν το π ή το τ μετατρέπονται σε φ ή θ αντίστοιχα.

π.χ. ἐπί+ἵππος (ἔφιππος), ὑπό+ἵσταμαι (ὕφισταμαι), κατά+ὁμολογῶ (καθομολογῶ)